

Initiativer til videreudvikling af folkeskolens prøver

Folkeskoleforligskredsen har i november 2014 aftalt nedenstående initiativer til videreudvikling af prøverne i folkeskolen.

I. Oversigt over initiativer:

- Initiativ 1a: Adgang til internettet ved skriftlige prøver i dansk
- Initiativ 1b: Forsøg med adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprog
- Initiativ 2: Fremtidens prøve i dansk retskrivning
- Initiativ 3: Forsøg med matematisk problemløsning med inddragelse af it-værktøjer
- Initiativ 4: Bunden praktisk/mundtlig fælles prøve i fysik/kemi, biologi og geografi og selvretende udtræksprøve i fysik/kemi.
- Initiativ 5: Projekt- og produktorienterede enkeltfagsprøver i historie, samfundsfag og kristendomskundskab
- Initiativ 6: Forsøg med fælles prøve i historie, samfundsfag og eventuelt kristendomskundskab
- Initiativ 7: Forsøg med flere valgfag som prøvefag
- Initiativ 8: Forsøg med prøver i partnerskab med lokale virksomheder, institutioner og foreninger
- Initiativ 9: Sparringspanel vedr. folkeskolens prøver
- Initiativ 10: Obligatorisk digital prøveafholdelse
- Initiativ 11: Én ekstern bedømmer ved skriftlige prøver og anonymisering af besvarelser ved skriftlige prøver
- Initiativ 12: Oplæg om fordele og ulemper ved ændrede tidspunkter for de skriftlige prøveterminer og offentliggørelse af prøvefag

II. Beskrivelse af de enkelte initiativer:

Initiativ 1a: Adgang til internettet ved skriftlige prøver i dansk

Prøven i skriftlig fremstilling i dansk ændres, så eleverne fremover har adgang til internettet under prøveafleggelsen. Det vil ikke være tilladt for eleverne at kommunikere med andre over internettet under prøveafleggelsen. Prøveformen indføres i 9. og 10. klasse.

Prøveformen indføres som valgfri prøveform ved prøveterminerne i 2015 og 2016 og som obligatorisk prøveform fra sommerprøveterminen 2017.

Hensynet bag den etapevise implementering er, at lærerne får mulighed for at tilrettelægge undervisningen således, at eleverne i højere grad undervises i kritisk anvendelse af kilder og i at disponere deres tid til kildesøgning mv.

Undervisningsministeriet gennemfører i 2015 en analyse af, hvilke tekniske, praktiske og formelle muligheder der er for at styrke kontrollen med, at opgavebesvarelserne er elevernes egne produkter i forbindelse med prøver med adgang til internettet.

Der gennemføres endvidere en erfaringsopsamling i efteråret 2017 med særligt fokus på snyd og det konkrete udbytte i forhold til undervisningen.

Udmøntning:

- Prøve i skriftlig fremstilling i dansk med adgang til internettet: Valgfri ved prøveterminerne i 2015 og 2016 og obligatorisk fra sommerprøveterminen 2017
- Analyse i 2015 af muligheder for at kontrollere for snyd
- Erfaringsopsamling i efteråret 2017

Initiativ 1b: Adgang til internettet ved skriftlige prøver i fremmedsprog

Ved sommerprøveterminerne 2015 og 2016 gennemføres forsøg i 9. klasse med *prøve i skriftlig fremstilling i fremmedsprogene (engelsk, tysk og fransk)* med adgang til internettet. Forsøget er en videreførelse af forsøg gennemført i skoleåret 2013/2014.

Udmøntning:

- Forsøg med prøve i skriftlig fremstilling i fremmedsprogene (engelsk, tysk og fransk) med adgang til internettet: Sommerprøveterminerne 2015 og 2016
- Forsøget evalueres i skoleåret 2016/2017
- Analyse i 2015 af muligheder for at kontrollere for snyd, jf. beskrivelse af initiativ 1a

Initiativ 2: Fremtidens prøve i dansk retskrivning

Der igangsættes en faglig udredning af de digitale udfordringer og muligheder i relation til prøven i dansk retskrivning. Udredningen angår 9. og 10. klasse og skal være afsluttet i efteråret 2015.

Prøven i retskrivning skal også i fremtiden teste elevernes faglige niveau i forhold til stavning og grammatik. Men den tekniske udvikling giver nye rammer for, hvordan det bedst kan gøres. Udredningen skal derfor afdække, om anvendelse af it-baserede hjælpemidler som fx ordforslagsprogrammer danner grundlag for en valid vurdering af færdigheder i dansk retskrivning, som prøven er udformet i dag, eller om prøven bør udformes anderledes. Derudover skal udredningen mere generelt afdække, hvilke muligheder og udfordringer anvendelsen af digitale redskaber indebærer for prøven i dansk retskrivning.

Udmøntning:

- Udredning afsluttes i efteråret 2015

Initiativ 3: Forsøg med matematisk problemløsning med inddragelse af it-værktøjer

I perioden 2015-2017 iværksættes et toårigt forsøg, hvor prøven i matematisk problemløsning i 9. og 10. klasse aflægges med inddragelse af en række matematikfaglige it-værktøjer. Formålet er at fremme elevernes anvendelse af flere it-værktøjer ud over regneark til matematiske undersøgelser og avanceret problemløsning – fx dynamiske geometriprogrammer og CAS-programmer (*computer algebra system*).

Udmøntning:

- Indledende udredning i foråret 2015 med henblik på afklaring af prøvens udformning
- Igangsættelse af forsøget i skoleåret 2015/2016
- Videreførelse af forsøget i skoleåret 2016/2017
- Evaluering af forsøget i skoleåret 2017/2018

Initiativ 4: Bunden praktisk-mundtlig fælles prøve i fysik/kemi, biologi, geografi og selvrettende udtræksprøve i fysik/kemi

9. klasse

Fra skoleåret 2015/2016 indføres en bunden praktisk-mundtlig fælles prøve i fysik/kemi, biologi og geografi i 9. klasse som erstatning for den nuværende bundne praktisk-mundtlige prøve i fysik/kemi. Formålet er at gøre flere elever interesserede og motiverede i forhold til at søge videre uddannelse med fokus på naturvidenskab.

Eleverne kan vælge, om den fælles prøve i fysik/kemi, biologi og geografi aflægges individuelt eller i grupper (2-3 elever pr. gruppe) med individuel bedømmelse.

Prøven tilrettelægges således, at eleverne udarbejder en *selvvalgt problemstilling* inden for et lodtrukket tema. Forberedelsen til prøven finder sted i den sidste del af undervisningstiden med lærervejledning

Skolelederne skal sikre, at der er den nødvendige faglige kompetence blandt bedømmerne (lærer/ censor) til at bedømme elevernes præstation. Da der er tale om en flerfaglig prøve har skolerne mulighed for at anvende prøvebekendtgørelsens bestemmelse om at tilknytte to eksaminatorer udover censor. De steder, hvor det er nødvendigt, kan der således være tre bedømmere i alt.

Samtidig etableres en selvrettende prøve i fysik/kemi, der vil indgå i gruppen af naturfaglige prøver til udtræk, og som afprøver de fagspecifikke færdigheder og viden. De nuværende selvrettende udtræksprøver i geografi og biologi bibeholdes og opgraderes teknisk med nye opgavetyper.

Med henblik på at undersøge, om en fælles prøve i de tre naturfag styrker interessen og motivationen hos eleverne i forhold til naturfagene, igangsættes et femårigt evaluerings- og følgeforskningsprogram i perioden 2015-2020. Programmet skal fokusere på interessen for naturfagene i grund- og ungdomsuddannelserne i Danmark, samt om man kan spore en stigende interesse blandt eleverne i form af en efterfølgende øget søgning mod naturfagene i det videre uddannelsesforløb. Som en integreret del af projektet vil der blive gennemført en evaluering af den fælles prøve i fysik/kemi, biologi og geografi i 9. klasse.

For at styrke den naturfaglige kultur på skolerne og elevernes interesse for naturvidenskab gennemføres der i skoleårene 2015/2016 og 2016/2017 forsøg med en ekstra obligatorisk projektopgave i 9. klasse, der evalueres i efteråret 2017. Elever, der indgår i forsøget, har både en projektopgave inden for de humanistiske fag/samfundsfag og en projektopgave i matematik/naturfag. I relation til projektopgaven i matematik/naturfag udmøntes forsøget på to måder:

- Projektet skal inddrage elementer fra alle tre naturfag (fysik/kemi, biologi og geografi) og danne grundlag for den fælles prøve i de tre naturfag.
- Projektet kan inddrage elementer fra to eller flere af fagene i den naturfaglige blok (fysik/kemi, biologi, geografi, matematik og idræt).

Undervisningsministeriet gennemfører i 2015 en analyse af fordelingen af, hvilke fag der indgår i de nuværende projektopgaver i 9. klasse med henblik på at undersøge, hvor stor en rolle fysik/kemi, biologi og geografi spiller i den forbindelse. Analysen vil også se på, hvorledes arbejdet med projektopgaven bidrager til at understøtte folkeskolereformens formål i øvrigt.

10. klasse

Elever i 10. klasse vil – som konsekvens af, at den bundne 9.-klasseprøve i fysik/kemi erstattes af en bunden fælles 9.-klasseprøve i fysik/kemi, biologi og geografi – fra skoleåret 2016/17 kun kunne aflægge 10.-klasseprøve i fysik/kemi og ikke som i dag også 9.-klasseprøven i fysik/kemi.

I 10. klasse undervises ikke i geografi og biologi som selvstændige fag. Der kan som led i rækken af tilbudsfag tilbydes undervisning i naturfag. På den baggrund gennemføres et forsøg med en fælles prøve i fysik/kemi og tilbudsfaget naturfag i 10. klasse i skoleårene 2015/16 og 2016/17. Formålet er at afklare, om man kan opnå de samme positive effekter med en fælles naturfagsprøve i 10. klasse som for 9.-klasseprøven.

Udmøntning

9. klasse

- Den fælles prøve i fysik/kemi, biologi og geografi indføres ved en ændring af folkeskoleloven som frivilligt alternativ til den eksisterende praktisk-mundtlige prøve i fysik/kemi i skoleåret 2015/2016 og som permanent prøveform fra skoleåret 2016/2017.
- Den skriftlige udtræksprøve i fysik/kemi (selvrettende) indføres fra skoleåret 2015/16 for de skoler, der vælger at afholder den fælles prøve i fysik/kemi, biologi og geografi og som permanent prøveform fra skoleåret 2016/17.
- Den eksisterende praktisk-mundtlige bundne prøve i fysik/kemi afholdes med mulighed for gruppeprøve med individuel bedømmelse ved sommerprøveterminen 2015 og i skoleåret 2015/2016.
- Forsøg i skoleårene 2015/2016 og 2016/2017 med en ekstra obligatorisk projektopgave. Forsøget evalueres i efteråret 2017.

10. klasse

- Fra skoleåret 2016/17 kan eleverne kun aflægge 10.-klasseprøve i fysik/kemi, og ikke som i dag også 9.-klasseprøven i fysik/kemi.
- Forsøg med en fælles prøve i fysik/kemi og tilbudsfaget naturfag i 10. klasse i skoleårene 2015/16 og 2016/17.

Analyser

- Evaluerings- og følgeforskningsprogram i perioden 2015-2020
- Analyse i 2015 af fordelingen af, hvilke fag der indgår i de nuværende projektopgaver i 9. klasse

Initiativ 5: Projekt- og produktorienterede prøver (historie, samfundsfag og kristendomskundskab)

Der indføres projekt- og produktorienterede prøver i historie, samfundsfag og kristendomskundskab i 9. klasse som valgfri mulighed ved sommerprøveterminen 2015 og som permanent prøveform fra skoleåret 2015/2016. Prøven kan aflægges individuelt eller i grupper (2-3 elever pr. gruppe) med individuel bedømmelse.

Den projekt- og produktorienterede prøveform indebærer, at eleverne op til prøveaflæggelsen skal udarbejde et produkt (fx et filmklip, en tredimensionel genstand, et rollespil eller en plakat), der under eksaminationen inddrages i besvarelsen af problemstillingen. Selve produktet indgår ikke i bedømmelsen.

Prøven med selvvalgt problemstilling tilrettelægges således, at eleverne i den sidste del af undervisningen trækker et tema/emne, der er gennemgået i undervisningen, og inden for temaet/emnet udarbejder problemstillinger og produkter med lærervejledning.

Udmøntning:

- Valgfri prøveform ved sommerprøveterminen 2015
- Permanent prøveform fra skoleåret 2015/2016

Initiativ 6: Forsøg med fælles prøve i historie, samfundsfag og eventuelt kristendomskundskab

I skoleårene 2015/2016 og 2016/2017 gennemføres et toårigt forsøgsprogram med en fælles prøve i historie, samfundsfag og kristendomskundskab. Forsøget forventes at omfatte ca. 100 skoler, hvoraf halvdelen af skolerne laver forsøg med fagkombinationen historie, samfundsfag og kristendomskundskab, og den anden halvdel laver forsøg med fagkombinationen historie og samfundsfag. Forsøget vil gælde for 9. klasse.

Forsøget gennemføres som projekt- og produktorienterede prøver med *selvvalgt problemstilling*, hvor den enkelte elev kan vælge at aflægge prøve individuelt eller i grupper (2-3 elever pr. gruppe) med individuel bedømmelse, jf. nærmere herom under initiativ 5.

Formålet med forsøget er blandt andet at vurdere, om en eventuel fremtidig styrkelse af det tværfaglige aspekt i folkeskolens 9.-klasseprøver vil være hensigtsmæssigt for denne faggruppe.

Forsøget evalueres i skoleåret 2016/2017. Det vil indgå i evalueringsarbejdet, hvorvidt fagligheden i tilstrækkelig grad kan afprøves ved en fælles prøve i historie, samfundsfag og kristendomskundskab, ligesom det vil indgå i evalueringen, hvorvidt en fælles prøve kan bidrage til at styrke elevernes faglighed og motivation i denne faggruppe.

Udmøntning:

- Forsøg i skoleårene 2015/2016 og 2016/2017 i 9. klasse
- Evaluering af forsøg i skoleåret 2017/2018

Initiativ 7: Forsøg med flere valgfag som prøvefag

Ved sommerprøvetermi­nen 2016 og i skoleåret 2016/2017 gennemføres et toårigt forsøgsprogram, hvor centralt fastsatte valgfag i 9. klasse og tilbudsfag i 10. klasse gøres til prøvefag. Forsøget indeholder

- på 9. klassetrin 3-4 centralt fastsatte etårige valgfag, som gøres til prøvefag.
- på 10. klassetrin 2-3 centralt fastsatte tilbudsfag, som gøres til prøvefag.

Der vil være tale om frivillige prøver for eleverne.

Formålet med forsøget er at afklare, om fag med uddannelses- og erhvervsafklarende elementer styrkes ved at blive prøvefag. Ved at inddrage praktiske/tekniske valgfag understøtter forsøget elevernes motivation og afklaring særligt i forhold til erhvervsuddannelserne, ligesom valgfagsprøver i fremmedsprog styrker elevernes grundlag for at vælge disse fag på en efterfølgende ungdomsuddannelse.

Forsøget understøtter herudover elevernes motivation, da eleverne får mulighed for at gå til prøve og blive bedømt i et fag, som de selv har valgt at følge undervisningen i. Endelig understøtter initiativet den øgede betydning, som valgfag tillægges i folkeskoleaftalen, hvor valgfag tilføres flere timer, rykkes fra 8. til 7. klasse og gøres obligatoriske.

Udmøntning:

- Forsøg ved sommerprøvetermi­nen 2016 og skoleåret 2016/2017 på 9. og 10. klassetrin
- Evaluering af forsøg i skoleåret 2017/2018

Initiativ 8: Forsøg med prøver i partnerskab med lokale virksomheder, institutioner og foreninger

I skoleårene 2015/2016 og 2016/2017 gennemføres et toårigt forsøgsprogram med prøver, der tager udgangspunkt i opgaver forankret i partnerskab mellem skole og lokale virksomheder, institutioner og foreninger. Forsøget kan dække alle de mundtlige prøver i 9. og 10. klasse, herunder valg- og tilbudsfag.

Ved forsøget tager udarbejdelsen af prøveoplæg til de mundtlige prøver udgangspunkt i opgaver forankret i partnerskaber. Eksempler på kombinationer af fag og partnerskaber kan være:

- En lokal eksportvirksomhed og det bundne prøvefag i mundtlig engelsk eller de mundtlige udtræksfag i tysk/fransk.
- Et lokalt museum og det mundtlige udtræksfag historie.
- Et lokalt bilværksted og det mundtlige prøvevalgfag i metal/motorværksted, jf. initiativ 7.
- Et lokalt snedkerfirma og den mundtlige udtræksprøve i matematik.

Udmøntning:

- Forsøg i skoleårene 2015/2016 og 2016/2017 på 9. og 10. klassetrin
- Evaluering af forsøg i skoleåret 2017/2018

Initiativ 9: Sparringspanel vedrørende folkeskolens prøver

Der nedsættes i foråret 2015 et bredt sammensat fagligt sparringspanel, der skal bistå med rådgivning af undervisningsministeren om den langsigtede udvikling af folkeskolens prøver i 9. og 10. klasse.

Panelets rådgivning skal blandt andet have fokus på udviklingen af folkeskolens prøver i sammenhæng med folkeskolereformens effekter på elevernes faglige niveau. Panelet vil som en væsentlig opgave blive inddraget i analyse- og udredningsarbejde vedrørende prøverne.

Der lægges op til, at panelet består af et mindre antal faste medlemmer, og at der derudover kan indtages relevante eksperter, herunder medlemmer af faglige ekspertgrupper, praktikere, interessenter og andre sparringsparter.

Udmøntning:

- Nedsættelse af sparringspanel, forår 2015

Initiativ 10: Obligatorisk digital prøveafholdelse

Fra sommerprøveterminen 2016 vil det være obligatorisk, at skolerne afholder digitale prøver, og at skolens leder dermed ikke som i dag kan fritage skolen fra digital prøveafholdelse af kapacitetsmæssige årsager.

Det forventes, at der i 2016 vil være opbygget den nødvendige infrastruktur i kommunerne til at understøtte fuld digital prøveafvikling.

Dette initiativ understøtter, at de foreslåede ændringer og forsøg med øget brug af it får den bredest mulige implementering og således i videst muligt omfang understøtter målsætningen om øget brug af it ved prøverne. Herudover er initiativet en forudsætning for, at de digitale selvrettende prøver kan implementeres som obligatorisk prøveform.

Udmøntning:

- Bekendtgørelsesændring med ikrafttrædelse forår 2016

Initiativ 11: Én ekstern bedømmer ved skriftlige prøver og anonymisering af besvarelser ved skriftlige prøver*Én ekstern bedømmer*

Fra sommerprøveterminen 2016 bedømmes prøver med skriftlig besvarelse på 9. og 10. klassetrin af én statsligt beskikket censor. Det gennemføres ved lovændring. Initiativet indebærer, at faglærerne ikke

længere vil skulle foretage bedømmelse af skriftlige prøver, men faglærerne vil fortsat have adgang til at se opgavebesvarelser og censorernes bedømmelser med henblik på evaluering af egen undervisning.

Eleverne vil som i dag have mulighed for at klage over prøveforløbet og bedømmelsen af prøven. Klage indgives til skolens leder, der kan træffe afgørelse om, hvorvidt klagen skal fremmes eller afvises som åbenbart grundløs.

Initiativet understøtter målsætningen om øget samvær mellem lærer og elev samt øget læring gennem frigørelse af lærerressourcer til undervisningsopgaven.

Anonymisering

Med henblik på at sikre fuld objektivitet ved bedømmelsen af de skriftlige besvarelser ved folkeskolens prøver indføres der fra sommerprøveterminen 2016 en ny administrativ ordning, hvor eleverne aflægger skriftlige prøver under et prøvenummer i stedet for som i dag under eget navn. Med initiativet styrkes censorernes position som uvildige og objektive bedømmere. Der vil således ikke kunne sættes spørgsmålstegn ved bedømmelsens uafhængighed af censors kendskab til elevens køn, etnicitet mv.

Udmøntning:

- Ændring af folkeskoleloven.

Initiativ 12: Oplæg om fordele og ulemper ved ændrede tidspunkter for de skriftlige prøvetimer og offentliggørelse af udtræksfag

Undervisningsministeriet vil frem mod foråret 2015 udarbejde et oplæg om fordele og ulemper ved forskellige tidsmæssige placeringer af de skriftlige prøvetimer for 9. og 10. klasse samt tidspunktet for offentliggørelse af 9.-klasseprøver til udtræksfag.

Formålet med udredningen er at se på, om tidspunkterne for de skriftlige prøvetimer og offentliggørelse af udtræksfag kan placeres mere hensigtsmæssigt under hensyntagen til fx optag på efterfølgende ungdomsuddannelse, frigørelse af lærertid til mere undervisning og fastholdelse af elevmotivation i de fag, der ikke er udtrukket til prøve.

Udmøntning

- Undervisningsministeriets udredning vedr. tidspunkter for skriftlige prøvetimer og offentliggørelse af udtræksfag, forår 2015.

III. Den samlede økonomi ved initiativerne:

Samlet set medfører initiativerne, at der vil blive frigjort ressourcer til undervisning på skolerne, når initiativerne er gennemført. Det gælder både for folkeskolerne og de frie grundskoler. Derved frigøres der mere tid til undervisning.

Herudover medfører initiativerne en række udgifter for staten til analyser, konsulentbistand til udarbejdelse af udredninger, evalueringer og aflønning af paneldeltagere. Disse udgifter afholdes af Undervisningsministeriet.